

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

str. 31 August 1989, nr. 82
MD- 2012, mun. Chișinău,
tel.: 0 22 23 47 95, fax: 0 22 23 47 97
www.justice.gov.md

25.09.18 din 02/10/2018
La nr. _____ din _____

Ministerul Finanțelor

Urmare a examinării proiectului de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, privind realizarea politicii fiscale și vamale pentru anul 2018, expunem următoarele.

La art. I (privind modificarea și completarea Codului fiscal):

La pct. 3, modificarea art. 6 alin. (10) implică substituirea în același alineat a cuvintelor „reprezintă surse”, pentru a asigura acordul cu subiectul „Impozitul pe venitul persoanelor fizice”.

La pct. 11, cu referire la modificările propuse în art. 31, comunicăm necesitatea completării alin. (2) din același articol după cuvintele „organizațiile de microfinanțare” cu textul „și persoanele care practică activitatea de leasing financiar”.

La pct. 12 și 13 nu au fost incluse modificările în art. 33 alin. (2) și art. 34 alin. (2) ce țin de racordarea scutirii personale majorate la mărimea inflației prognozate pentru anul 2018 (a se vedea, în acest sens, Obiectivele politicii fiscale din Cadrul bugetar pe termen mediu (2017-2019), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1011 din 26 august 2016).

La pct. 21, în conformitate cu normele de tehnică legislativă, recomandăm completarea art. 54¹ alin. (3) lit. a) în final cu textul „cu condiția că, livrările scutite de TVA depășesc 50% din cele impozabile cu TVA” și nu operarea modificărilor în această prevedere.

La pct. 24, pentru a respecta succesiunea logică a reglementărilor, completarea propusă în art. 80 se va numerota cu cifra (1¹).

La pct. 26 urmează a fi precizate cuvintele după care se propune completarea - „persoane fizice”. Concomitent, pentru a asigura unitatea de terminologie utilizată în Codul fiscal, se va utiliza sintagma „care nu desfășoară activitate de întreprinzător”.

La pct. 27, în scop de precizie redacțională, în completarea art. 90 după cuvîntul „activități” se va include cuvîntul „independente”.

La pct. 28:

din art. 90¹ alin. (3³) prima cratimă se vor exclude cuvintele „de la campaniile promoționale și/sau”, deoarece cratima a doua va reglementa reținerea impozitului din cîștigurile de la companiile promoționale;

în alin. (3⁴) se va revedea sintagma „impozitului pe venit din venitul obținut”, deoarece reprezintă o tautologie;

alin. (7), care conține dispoziții tranzitorii, se va include la art. XVI al proiectului (a se vedea art. 30 din Legea privind actele legislative).

La pct. 30, din modificarea art. 93 pct. 4) se vor exclude cuvintele „precum și a drepturilor aferente acestora”, întrucât transmiterea drepturilor asupra obiectelor de proprietate intelectuală nu implică transmiterea altor drepturi aferente. Suplimentar, pentru uniformizarea terminologiei, din sintagma „activitate de executare a lucrărilor de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și a altor lucrări contra plată, cu plată parțială sau gratuit” se va exclude textul „, cu plată parțială”.

La pct. 31, în conformitate cu normele de tehnică legislativă, modificarea art. 94 lit. b) se va realiza prin excluderea cuvintelor „care desfășoară activitate de întreprinzător” și nu prin substituire.

La pct. 38:

în completarea alineatului trei al art. 103 se va utiliza sintagma „este obligat” și nu „se obligă”, în conformitate cu limbajul normativ;

pentru a respecta unitatea de terminologie, se va utiliza sintagma „Sunt scutite de TVA, fără drept de deducere” (respectiv „Este scutit ...”), fie sintagmele „Se scutesc de TVA, fără drept de deducere” (Se scutește...);

în alin. (5), (6) și (8), la operarea modificărilor respective, se va ține cont de necesitatea asigurării acordului dintre predicat și subiect.

La pct. 40, în art. 104 lit. a) sintagma „în trafic internațional” se utilizează de două ori, astfel, este necesar de a preciza că completarea se va realiza în final.

La pct. 42, vis-à-vis de conținutul art. 108 alin. (1), remarcăm că, alin. (8) al acestui articol la fel prevede o excepție de la regula generală. Prin urmare, este necesar de a include și referința la alineatul dat.

La pct. 45, în art. 111 alin. (1) lit. a) anterior sintagmei „serviciile prestate de experți” se va plasa cuvântul „pentru”; în lit. e) ultima crătină textul „la prezentul punct” se va substitui cu textul „în prezenta literă”, deoarece prevederile ce decurg din art. 111 sunt numerotate cu litere.

La pct. 55 completarea propusă la art. 122 nu poate fi numerotată cu alineatul (2), deoarece alineatul dat a fost abrogat prin Legea nr. 281 din 16 decembrie 2016. Astfel, conform art. 35 alin. (5) din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative în cazul în care se exclude integral textul unei părți (cărți), unui titlu, capitol, unei secțiuni, unui articol, alineat sau al subdiviziunii acestuia, numerotarea lor nu se transmite altor elemente structurale.

La pct. 56, referitor la modificările propuse în alin. (1) și (3) ale art. 123 semnalăm că, art. 120, potrivit proiectului, va avea un alineat unic, care potrivit normelor de tehnică legislativă nu se numerotează. În aceste condiții, se va exclude trimiterea la alin. (1) al art. 120.

La pct. 60:

pentru a evita situația de omitere a substituirii în unele norme ale art. 125 a cuvintelor „Subiectului impunerii”, „subiectul impunerii”, recomandăm formularea dispoziției de modificare în cauză cu referință la întregul articol și nu separat pentru fiecare articol (a se vedea alin. (4) - subiectul impunerii; alin. (4¹) - subiect al impunerii).

modificarea propusă în alin. (4) și (4¹) urmează a fi revăzută, deoarece din moment ce nu se propune și abrogarea literelor care decurg din aceste alineate și care prevăd documentele justificative, nu este clar ce va stabili Guvernul.

La pct. 62 în titlul Capitolului 4 se vor substitui cuvintele „SUBIECTILOR IMPUNERII” cu cuvintele „PERSOANELOR IMPOZABILE”:

La pct. 63, având în vedere substituirea cuvintelor „încăperea de acciz” cu cuvintele „antrepozit fiscal”, se va modifica în acest sens și alin. (2) lit. d).

În alineatul (6) se vor preciza cuvintele ce se substituie – „una și aceeași încăpere de acciz”

La pct. 66 se va dispune abrogarea cap. 5 din titlul IV, iar art. 128 se va abroga implicit.

La pct. 68, completarea art. 129 pct. 9) se va exclude din proiect, deoarece deja s-a realizat prin Legea nr. 123 din 7 iulie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

La pct. 69, completarea art. 131 alin. (5) cu lit. p) se va revizui, fie se va formula într-un alineat separat, fie se va expune similar dispozițiilor celorlalte litere ale acestui alineat.

La pct. 70, noua redacție a art. 132¹ „Principiile generale de organizare a Serviciului Fiscal de Stat” nu aduce îmbunătățiri în reglementarea aspectelor vizate. Astfel, competența Ministerului Finanțelor prevăzută la alin. (4) nu poate fi calificată ca o ingerință în activitatea Serviciului Fiscal de Stat, în măsura în care Serviciul Fiscal de Stat este o autoritate administrativă din subordinea Ministerului (a se vedea art. 15 din *Legea nr. 98 din 4 mai 2012 privind administrația publică centrală de specialitate*). Unele norme dubleză prevederile *Codului fiscal* (spre exemplu: aprobarea structurii Serviciului Fiscal de Stat este prevăzută în art. 132² alin. (2); obligația Directorul de a raporta ministrului finanțelor despre activitatea Serviciului Fiscal de Stat – în art. 132³ (9)). În situația în care se dorește a detalia informația ce trebuie prezentată Ministerului Finanțelor, se va amenda art. 133 alin. (2) pct. 30 din Codul fiscal. Norma propusă la art. (5) este formulată în termeni vagi și improprii unui act normativ, contrar cerinței privind caracterul cîspozitiv al normelor. Referitor la alin. (6) comunicăm că, competența ministrului finanțelor de a aplica sancțiuni disciplinare conducerii Serviciului Fiscal de stat este reglementată de art. 58 alin. (1) din *Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public*, coroborat cu art. 132³ alin. (3) și (8) din *Codul fiscal*. Prin urmare, este inutilă inserarea în cuprinsul Codului fiscal a unei asemenea norme.

La pct. 71, art. 134 alin. (1) nu poate fi completat cu norma propusă, întrucît stabileste drepturile Serviciului Fiscal de Stat și ale funcționarilor fiscale, în cadrul acțiunilor de exercitare a funcției. În același timp, competența Serviciului Fiscal de Stat de a stabili lista contribuabililor, care la efectuarea livrărilor impozabile cu TVA pe teritoriul țării, sunt obligați să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factură fiscală electronică trebuie să fie prevăzută în titlul III al Codului fiscal. Totodată, utilizarea în completarea dată a sintagmei „să stabilească criterii”, conferă un caracter incert acestei norme. Semnalăm că, criteriile trebuie să reiasă din lege și nu dintr-un act normativ subordonat legii.

La pct. 73, substituirea în art. 148 a termenului „transfer temporar” cu cuvîntul „delegarea”, în măsura în care cadrul normativ în vigoare (*Codul muncii, Legea nr. 158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public*) nu operează cu asemenea termen, contravine art. 19 lit. e) din Legea privind actele legislative, ce prevede că terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celealte acte legislative. Referitor la excluderea din alin. (8) a cuvîntului „echivalent”, semnalăm că, potrivit art. 48 alin. (6) și (7) din *Legea nr. 158 din 4 iulie 2008*, „Transferul în interesul serviciului se face într-o funcție publică echivalentă cu funcția publică deținută de funcționarul public. Transferul la cererea funcționarului public se face într-o funcție publică echivalentă cu funcția publică deținută de funcționarul public sau într-o funcție publică de nivel inferior.” Astfel, pentru a garanta dreptul constituțional al funcționarilor fisicali la libera alegere a muncii, consacrat în art. 43 alin. (1) al *Constituției*, redacția în vigoare a alin. (8) al art. 148 din *Codul fiscal* se va aduce în conformitate cu art. 48 din *Legea nr. 158 din 4 iulie 2008* prin substituirea textului „fără acordul acestora, în altă funcție echivalentă” cu textul „**cu acordul acestora**, în altă funcție echivalentă sau, la cererea acestora, într-o funcție publică de nivel inferior”.

La pct. 81 se va ține cont că verbele se folosesc la prezent.

La pct. 83, în completarea art. 226¹¹ alin. (2) pct. 12), se va preciza că, persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător vor prezenta și informația privind împrumuturile rambursate persoanelor fizice (a se vedea alin. (5) lit. i) din același articol).

La pct. 85, referitor la substituirea în art. 229 alin. (3) a cuvîntului „Ordinul” cu cuvîntul „Dispoziția”, remarcăm neccesitatea operării modificării în cauză și în alin. (4), (5) și (8) din același articol.

La pct. 86 modificarea art. 233 alin. (3) este inutilă, persoanele vor fi trase la răspundere penală, contravențională în baza temeiurilor stabilite în Codurile penal, contravențional și fără o specificare în acest sens în legea fiscală.

La pct. 89, pentru uniformizarea terminologiei, recomandăm substituirea în art. 256 alin. (7) a cuvintelor „subiect al impunerii cu accize” cu cuvintele „antrepozitar fiscal”.

La pct. 91, art. 260³ este defectuos expus. Potrivit art. 277 alin. (1) al *Codului fiscal* autoritățile publice și instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile sunt obligate să prezinte gratuit subiecților impunerii, în termen de pînă la data de 25 mai a anului fiscal în curs, informația privind valoarea estimată/valoarea contabilă a bunurilor imobiliare transmise în arendă sau locațiune. În speță, contribuabili (a se vedea art. 5 pct. 2) din *Codul fiscal* nu sunt autoritățile publice și instituțiile bugetare, ci persoanele care, potrivit titlului VI din *Codul fiscal*, calculează de sine stătător suma anuală a impozitului pe bunurile imobiliare, pornindu-se de la baza impozabilă a acestora. Prin urmare, titlul articolului este eronat. Mai mult, se va ține cont că, potrivit cadrului normativ în vigoare, autoritățile publice pot purta răspundere patrimonială sau civilă, nu și contravențională. Funcționarii din cadrul acestor autorități însă pot fi trași la răspundere patrimonială, disciplinară, contravențională, și chiar penală.

Reieșind din cele expuse mai sus, precum și avînd în vedere specificul încălcărilor fiscale, recomandăm formularea propunerilor de amendare a *Codului contravențional* în vederea stabilitării răspunderii persoanei cu funcție de răspundere din autoritățile vizate

pentru neprezentarea, prezentarea tardivă sau neautentică a informației privind valoarea estimată/valoarea contabilă a bunurilor imobiliare transmise în arendă sau locațione contribuabililor.

La pct. 98, pentru o mai bună înțelegere a reglementărilor, alin. (2) al art. 283 se va expune în redacție nouă.

La pct. 103, referitor la noua redacție a art. 287³ („Obiect al impunerii și baza impozabilă”) alin. (1) lit. b), se va ține cont că, în proiectul pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 și cadrul conex), promovat de Ministerul Justiției, se prevede că, , bunuri imobile vor fi doar terenurile, iar construcțiile amplasate de acestea se vor înregistra în calitate de drept de superficie, dacă aparțin altei persoane decât proprietarul terenului, iar dacă aparțin proprietarului terenului, construcțiile vor fi un accesoriu al bunului principal, care vor urma soarta juridică a bunului principal.

Concomitent, supunerea bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv a căsuțelor de vacanță, impozitului pe avere și impozitului pe bunurile imobiliare reprezintă o dublă impunere economică.

În subsidiar, relevăm că, în 287³, alin. (3) este în dezacord cu alin. (1). Astfel, în alin. (1) se propune ca obiect al impunerii să fie averea a cărei valoare cumulativă este de 1,5 milioane de lei și mai mult, constituită din: a) autovehiculele a căror valoare unitară constituie 1,5 milioane de lei și mai mult și a cărui an de producere constituie 2 perioade fiscale curente; și/sau

b) totalitatea bunurilor imobiliare, (inclusiv cotele părți) cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor). Prin urmare, în alin. (3) lit. a) a fost omisă specificarea că anul producerii autovehiculelor depășește 2 perioade fiscale anterioare perioadei fiscale curente, iar în lit. b) eronat se face referire la lit. a).

La pct. 104 se va ține cont că, prevederile normative trebuie să aibă caracter dispozitiv, să instituie norma fără explicații (se vor exclude explicațiile „în cazul tuturor subiecțiilor impunerii”, „suplimentar”). Această obiecție se referă și la pct. 111

La pct. 105 prin *Legea nr. 281 din 16 decembrie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative*, din art. 292 alin. (1) s-au exclus cuvintele „a același articol” (a se vedea art. I pct. 160 din Legea în cauză).

La art. V, din redacția în vigoare a art. 10 alin. (2) al *Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală* se va exclude cuvântul „publici”, pentru a asigura concordanța cu prevederile *Legii nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor*. În noua redacție a art. 10 alin. (2) lit. e) se va utiliza sintagma „încetarea relațiilor de muncă” (și nu desfacerea relațiilor de muncă), în conformitate cu terminologia utilizată în legislația muncii.

La art. VI, din noua redacție a art. 30 alin. (4) din *Legea privind sistemul public de asigurări sociale* se vor exclude cuvintele „similar impozitelor și taxelor”, care sunt de prisos în contextul dat.

La art. IX (privind modificarea și completarea Codului vamal):

La pct. 2, art. 9¹ urmează a fi revizuit. Astfel, competența Ministerului Finanțelor prevăzută la alin. (3) nu reprezintă o ingerință în activitatea Serviciului Fiscal de Stat, din moment ce Serviciul Vamal este o autoritate administrativă din subordinea Ministerului (a se vedea art. 15 din *Legea nr. 98 din 4 mai 2012 privind administrația publică centrală de specialitate*). Alin. (4) și (5) se vor exclude din proiect, deoarece prevederea de la alin. (4) are o formulare vagă, cu utilizarea unor termeni improprii unui act normativ, iar alin. (5) este inutil întrucât competența ministrului finanțelor de a aplica sancțiuni disciplinare conducerii Serviciului Vamal este reglementată de art. 58 alin. (1) din *Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public*, corroborat cu art. 16 din Legea serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20 iulie 2000.

La pct. 9, abrogarea art. 97 implică excluderea din art. 93 alin. (1) a textului „precum și în locurile specificate la art. 97 alin.(1)”.

Din alin. (7) se va exclude sintagma „cu excepția unei decizii contrare a Republicii Moldova”, deoarece acordarea facilităților ce decurg din statutul de agent economic autorizat (AEO) persoanelor stabilite în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova urmează să se realizeze doar în baza principiului reciprocității, în conformitate cu acordul internațional, la care Republica Moldova este parte.

La pct. 19 considerăm inoportun modificarea art. 195² alin. (1), deoarece nu aduce soluții juridice noi. Mai mult, potrivit alin. (4) al art. 195¹ „Autorizațiile menționate la alin. (3) pot fi deținute în același timp”.

La pct. 20:

în noua redacție a art. 195³ alin. (1) pct. 3 urmează a fi revizuită sintagma „nu au avut infracțiuni economice”, deoarece este defectuoasă din punct de vedere al exprimării juridice. Se va substitui cu sintagma „nu au fost condamnați, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, pentru infracțiuni economice”. Totodată, se va ține cont că, deciziile privind aplicarea sancțiunii pentru contravenție vamală, precum și asupra cazului de încălcare fiscală nu intră în vigoare, ci se pun în executare (a se vedea art. 128⁴ al *Codului vamal*, art. 252 al *Codului fiscal*);

la pct. 4), în scopul evitării utilizării repetitive a cuvântului „solicitantul”, în normele ce decurg din acest punct, sugerăm reformularea propoziției a doua din pct. 4 după cum urmează „Condiția este considerată respectată dacă solicitantul îndeplinește următoarele cerințe.”. La lit. f) din sintagma „tranzacțiile ilegale sau neregulamentare” se vor exclude cuvintele „sau neregulamentare”, deoarece acceptarea termenului „ilegale” cuprinde și termenul „neregulamentare”;

din alineatul nenumerotat ce urmează după lit. k) se va exclude textul „art. 195³ alin. (1) pct. 4)”, deoarece norma dată la fel face parte din articolul, alineatul și punctul respectiv. În aceeași ordine de idei, din alin. (2³) și (2⁴) se va exclude trimiterea la art. 195³;

în alin. (2⁴) se va indica că, examinarea cererii pentru acordarea statutului AEO se suspendă până la data la care hotărârea judecătorească rămîne definitivă.

La pct. 22 modificările propuse urmează a fi expuse într-un singur alineat, dat fiind faptul că, prevăd excluderea din art. 232 alin. (1) lit. b¹) și c) și alin. (2) a același text.

La art. XII, în completarea art. 2 din Legea nr. 278-XVI din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului cu noțiunea „tutun pentru fumat”, la lit. c), anterior cuvântului „cuprinde”, se va plasa cuvântul „care”, deoarece lit. c) prevede un fel al produselor ce se includ în noțiunea „tutun pentru fumat”, și nu o noțiune de sine stătătoare.

La art. XIII, completarea art. 402 alin. (1) din Codul contravențional cu competența organelor Serviciului Fiscal de Stat de examinare a contravențiilor prevăzute la art. 294 alin. (1) și art. 294¹, implică modificarea corespunzătoare a art. 412 alin. (1), ce stabilește că, contravențiile prevăzute la art. 294 alin. (1) și art. 294¹ se constată și se examinează de Casa Națională de Asigurări Sociale. Subliniem că, în scopul excluderii existenței a două decizii (eventual chiar și diferite) cu privire la aceeași faptă contravențională, emise de autorități distincte, se impune necesitatea evitării dublării de competențe la examinarea contravențiilor. În acest fel, se va asigura respectarea principiului că, nimeni nu poate fi supus de două ori răspunderii contravenționale pentru una și aceeași faptă.

Subsidiar, în contextul adresei Guvernului nr. 1506-686 din 13 septembrie 2016, prezentarea propunerilor, ce vizează amendarea Codului contravențional, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a Codului contravențional, cu promovarea ulterioară a acestuia.

La art. XVI, aferent punerii în aplicare a modificărilor operate în art. 104 lit. g) din Codul fiscal de la 1 iulie 2016, atenționăm că, acțiunea în timp a normelor juridice este guvernată de principiul neretroactivității legilor, care prevede că, legea produce efecte numai pentru faptele și actele săvîrșite după data intrării în vigoare a acesteia.

Legislația Republicii Moldova admite aplicarea retroactivă a:

- actelor legislative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde (în temeiul art.22 al Constituției, art.10 al Codului penal, art. 3 al Codului contravențional, art. 46 alin. (2) din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative);

- actelor legislative de interpretare a normelor de sanctiune prin care se creează o situație mai favorabilă subiectului vizat (art. 45 din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001).

Potrivit art. 76 din Constituție, legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 32 din 29 octombrie 1998 privind interpretarea art. 76 din Constituție a statuat că, legea publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova intră în vigoare la data publicării, inclusiv în cazurile când această dată nu este prevăzută expres în textul legii sau la data prevăzută în textul ei, dar care nu poate precede data publicării legii.

Alin. (4) se va exclude din proiect. În conformitate cu art. 11 alin. (2) din *Legea nr. 595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova* abrogările propuse, precum și alte modificări ale cadrului normativ național se vor prezenta Parlamentului concomitent cu proiectul legii de ratificare a Acordului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Subsidiar, se va ține cont că, izvorul publicării actelor normative se indică după următoarea formulă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, anul publicării, numărul Monitorului, numărul articolului). În acest sens urmează a fi revăzute art. V, VI, X, XI, XIII-XV.

Potrivit art. 32 din *Legea privind actele legislative* alinatelor numerotate nu pot fi constituite din alinatice independente nenumerotate (norma dată nu a fost respectată art. I pct. 37, pct. 50, 55, 77, art. IX pct. 20).

Viceministru

Nicolae EȘANU